

De Schaakwerld

Onze bond, de Koninklijke Nederlandse Schaakbond (KNSB) is opgericht op 23 mei 1873 als “Nederlandschen Schaakbond” en is daarmee een van de oudste sportbonden van Nederland, lees ik op Wikipedia. Nee, dat staat niet op <https://www.schaakbond.nl/knsb/geschiedenis> nee, helaas. Ook niet dat de bond het predicaat “Koninklijk” kreeg in 1935, toen Max Euwe wereldkampioen werd. Feit is dat de Bond in 2023 dus 150 jaar zal bestaan. Uiteraard zijn daarom al vele festiviteiten gepland, de Bond zit vol met plannen en ideeën: geen Nederlander zal het straks ontgaan dat wij weer een jubileum hebben. Ook bij Promotie zingt het al rond van de plannen, al moeten wij dan eerst nog een ander jubileum vieren (wij zijn van 6 oktober 1952, dus in 2022 bestaan we 70 jaar!).

Maar dat is niet de issue van vandaag. U wist het misschien niet, maar naast schaken is geschiedenis een van mijn grootste hobby's. Dus, met al die jubilea in het achterhoofd, ben ik weer eens wat schaakgeschiedenisboekjes ingedoken.. Zo heb ik me de laatste tijd weer flink vermaakt met de verhalen van en over Donner (“De Koning”, inmiddels al redelijk beduimd, heeft nog steeds een ereplaats in mijn kast), maar ik kwam ook andere verhalen tegen, van heel lang geleden. Vroeger (Let op!) had de Schaakbond nog een eigen schriftelijk uitgegeven periodiek. Dat was eerst “Sissa”, een schaakmaandblad dat bij het oprichten van de bond tot bondsorgaan werd gepromoveerd, maar dat verdween al in 1874. Daar kwam een uniek maandblad voor in de plaats van de (toen al) schaakhistoricus dr. Antonius van de Linde, “De Schaakwerld”. In alle publicaties wordt er dan bij gezegd dat dat geen typefout is, dus dat zal ik hier ook doen; deze dr. had bijzondere ideeën over de Nederlandse Spelling; hij was zijn tijd op zijn manier ver vooruit... Wederom uit de Wikipedia: *“In een aantal pamfletten deed Van der Linde zich kennen als een rechtlijnig, compromisloos en wat abstract dogmatisch theoloog. In 1859 stichtte hij in Amsterdam een eigen gemeente, nadat hij zonder succes had geprobeerd over te gaan naar de Ledeboeriaanse Gemeenten. Hij noemde zichzelf predikant. De compromisloze Van der Linde was echter niet in staat om hier rust en eenheid te bewaren en in 1861 vluchtte hij naar Duitsland”*. Geen gemakkelijk heerschap! “De Schaakwerld”, dat hij in zijn eentje vulde, heeft maar 1 jaargang bestaan voordat hij en de Bond met ruzie uit elkaar gingen. Het heeft wel een onuitwisbare indruk achtergelaten; 40 jaar later had men het er nog over: *“De redacteur uitte zijne meeningen op onomwonden, vaak scherpe wijze en herhaaldelijk was de Bond zelf het voorwerp van zijn spot”*. Je gaat je haast afvragen of kritisch naar de bond kijken een typisch “schaakfenomeen” is... Na “De Schaakwerld” heeft de bond bijna 20 jaar zonder eigen orgaan gezeten, zoveel indruk had het blad blijkbaar gehad.

En er is ook een link met Promotie. U weet misschien nog dat onze vereniging bij de oprichting een brief naar een jonge veelbelovende schaker heeft gestuurd? *“Mijnheer Donner, mogen wij onze nieuwe vereniging naar u vernoemen?”* Het is er niet van gekomen, al is niet helemaal duidelijk of dat nou lag aan het feit dat er überhaupt geen antwoord kwam of door de beroerde resultaten van Donner in de jaren erna. Onze vereniging kreeg dus niet de naam “Donner”, maar het werd “Promotie”. In Winschoten werd veel eerder, in 1875, ook een schaakvereniging opgericht. De eer viel toe aan dr. Antonius van der Linde: *“Mogen wij onze vereniging naar u vernoemen?”* Zij kregen binnen drie dagen antwoord: *“Mijne Heeren, leden der Schaakklub te Winschoten! Ik aanvaard met groote ingenomenheid het eereidmaatschap en het peterschap uwer vereeniging, die mij den 28sten september uit uwen naam in een schrijven van uwen sekretaris zijn aangeboden, en zend u hierbij mijn apostolischen schaakzegen”*. Daarom heet de Winschoter Schaakvereniging tot op de dag van vandaag “Van der Linde” (deze informatie komt van de site van deze vereniging: <https://www.schaakclubvanderlinde.nl/van-der-linde/historie>).

Maar wat was nou die “*onomwonden, vaak scherpe wijze*”? Ik zal er nu een klein stukje van opschrijven. Zonder commentaar, laat het op u inwerken. Let wel, de tekst is uit 1875. Ik kan er allerhartelijkst om lachen. Wellicht is er ook een hedendaags alternatief voor te verzinnen!

“Ik ben de wijsheid, die u roept uit de dienstbaarheid van het buffet aan het schaakbord des verstands”

Dat eerste gebod: Gij zult op dat bord geen onzin voor mijn aangezicht maken.

Dat tweede gebod: Gij zult geen valsche goden oprichten in den schaaktempel, noch Muzio, noch Salvio, noch Philidor, noch Stein, noch drieschaak, noch vierschaak, en gij zult die niet dienen.

Dat derde gebod: Gij zult den naam van het schaakspel niet ijdellijk gebruiken noch op allerlei gesukkel toepassen, want daaraan heb Ik een afgrijselijken hekel en Ik zal het u wis en zeker betaald zetten.

Dat vierde gebod: Langer dan zes dagen per week van 's morgens vroeg tot 's avonds elf moogt gij niet schaken, want dat is lang genoeg en gij moet ook eens wandelen.

Dat vijfde gebod: Koopt de *Kerkvaders* en eert ze door onderzoek, want dat doende zal het u welgaan op de *via dolorosa* naar den schaakhemel.

Dat zesde gebod: Gij zult niet stelen, noch openbaar den tijd bij eenvoudige zetten, noch heimelijk de stukken als uw tegenstander zich verwijdert.

Dat zevende gebod: Gij zult geen overspel doen, ja gij zult zelfs geen stuk onbehoorlijk aanraken.

Dat achtste gebod: Gij zult geen stukken of partijen doodslaan zonder eenig verstandig plan.

Dat negende gebod: Gij zult geen valschen getuigenis spreken als uw partij verloren is, noch over hoofdpijn, noch over haast, noch over tante, want zodoende zoudt gij u gedragen als een schaaklummel

Dat tiende gebod: Gij zult niet begeeren uws naasten dame, noch zijn raadsman, noch zijn paarden, noch zijn kasteelen, noch zijn knechten, als gij ze toch niet kunt krijgen, want dat is kwelling des geestes en baat u geen zier.